

ОСВІТНЬО-РОЗВАЖАЛЬНІ АУДІОВІЗУАЛЬНІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ: МНЕМОНІЧНА ПІСНЯ З ВІДЕОРЯДОМ ЯК ЗАСІБ ЕДЬЮТЕЙНМЕНТУ

Статтю присвячено питанню ефективності використання аудіовізуальних засобів у процесі навчання японської мови на сучасному етапі (для нинішнього покоління студентів). Об'єктом дослідження обрано відеокліпи з елементами едьютейнменту з інтернет-ресурсу Youtube, що спрямовані на вивчення японської мови та в ролі аудіоскладника мають мнемонічну пісню. Обрані відеокліпи створено з опертям на різні підходи до подання навчального матеріалу, що уможливило укладання різних класифікацій. На підставі аналізу японського контенту запропоновано авторську класифікацію освітньо-розважальних відеокліпів у супроводі мнемонічної пісні на основі таких критеріїв, як об'єкт навчання (лексика, граматики, техніка письма) й особливості подання матеріалу (візуальні, аудіальні). Докладно описано структуру й особливості відеокліпів, проілюстровано переваги їх використання в навчанні японської мови, зокрема акцентовано на потенціалі мнемонічної пісні з відеорядом. Класифікацію японських мнемонічних пісень розглянуто у взаємозв'язку з іншими класифікаціями, пропонованими нами.

Ключові слова: японська мова, аудіовізуальні / мультимедійні засоби, мнемонічна пісня, відеокліп, едьютейнмент.

Нрыkun Yu.

Kyiv National Linguistic University
ORCID iD: 0000-0002-1967-6284
yuliia.hrykun@knlu.edu.ua

EDUCATIONAL AND ENTERTAINMENT AUDIOVISUAL AIDS IN TEACHING JAPANESE LANGUAGE: MNEMONIC SONG SUPPORTED BY VIDEO AS A TOOL OF EDUTAINMENT

Introduction. This article is dedicated to the problem of efficiency of using the multimedia aids in Japanese language teaching at the modern stage considering peculiarities of perception of today's students (students of Net Generation). On the base of the mentioned above as the object of our research were chosen video clips from Youtube for teaching Japanese language which have mnemonic song as an element of edutainment. The purpose of this article is to show the potential of mnemonic song which is supporting the images of learning content during teaching Japanese and also to show efficiency of video clips with mnemonic songs. *Methods.* We have provided the analytical review of the recent tendencies in teaching, using multimedia in particular, and demonstrated its benefits and efficiency. *Results.* Having analyzed mentioned above educational and entertainment video clips with mnemonic songs we developed the detailed classifications of those basing on such criteria as the object of teaching (vocabulary, grammar, writing),

peculiarities of layout of study material (visual and audial), made detailed description of those structure and pointed those special aspects. Also we provided the classification of the Japanese mnemonic songs and demonstrated its connection with other classifications mentioned above. *Conclusion.* On the basis of the conducted analysis it's possible to state that the educational and entertainment video clips with mnemonic songs can be considered the effective tool of teaching Japanese language for the students of modern generation since those correspond to their peculiarities of perception and improve memorizing of content in entertaining mode which makes studying Japanese more effective at different stages.

Key words: Japanese language, audiovisual / multimedia aids, mnemonic song, video clip, edutainment

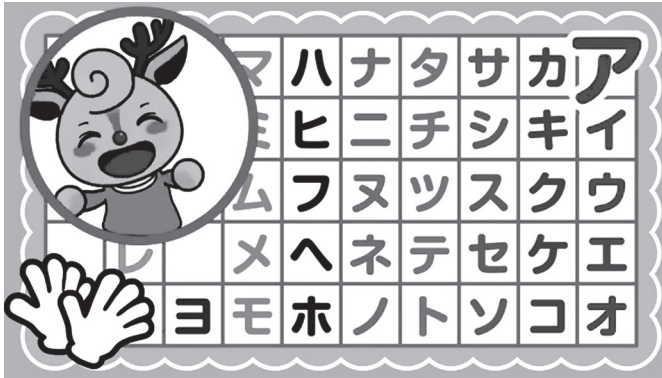
3. Освітньо-розважальні відеокліпи, зорієнтовані на навчання техніки письма

Японське письмо має фонографічний складник (дві силабічні абетки катакану і хірагану по 46 знаків у кожній) та ідеографічний складник, представлений ієрогліфами (для читання рекомендовано оволодіти ієрогліфічним мінімумом (сучасний ієрогліфічний мінімум становить 2136 ієрогліфів)). Цілком зрозуміло, що вивчення такої кількості ієрогліфів може викликати певні труднощі. Задля полегшення вивчення ієрогліфів, щоб зробити цей трудомісткий процес якомога цікавішим і веселішим, у нагоді стають засоби едьютейнменту.

3.1. Освітньо-розважальні відеокліпи, створені для навчання катакани та хірагани, мають такі особливості: 1) дібрано спеціальну мелодію, яка допомагає краще запам'ятати порядок рядів абетки (слухове сприйняття); 2) для оптимізації візуального сприйняття використовують кольорову палітру, яка є різноманітною: а) кожен ряд абетки (склади) може мати свій колір, що відокремлює його від інших, або б) змінюється колір фону, на якому демонструють склади певного ряду (для кожного ряду свій колір), або в) кожен склад у ряді має свій колір, причому на екрані демонструється один ряд.

Абетки демонструють на екрані також кількома способами:

а) абетка демонструється повністю (зміна кольору показує, який ряд на даний момент є активним)

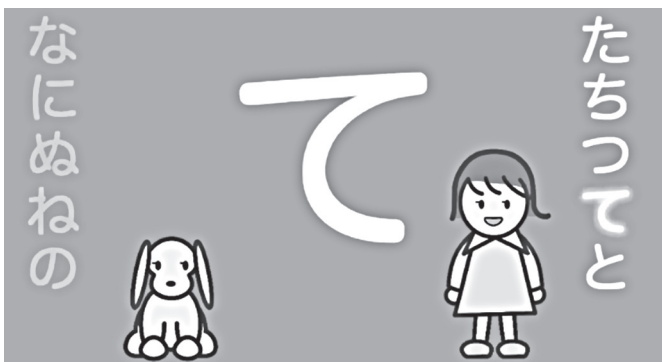
<https://www.youtube.com/watch?v=MSTnFrEUaAc> (абетка катакана); <https://www.youtube.com/watch?v=xuAhls1-vaE> (абетка хірагана)

б) кожен ряд абетки демонструється окремо

<https://www.youtube.com/watch?v=pMJKwfm0o6s>

в) кожен склад абетки демонструється окремо, проте склади одного ряду об'єднує фон одного кольору (самі склади білого кольору)

<https://www.youtube.com/watch?v=LrXHizFaol0>

Здебільшого на екрані з'являються знаки катакани та хірагани, які озвучуються під мелодію, проте також є варіант, коли знаки катакани супроводжує транскрипція латиницею.

<https://www.youtube.com/watch?v=K-nw5EUxDz0>

Останній спосіб є важливим, оскільки латинська транскрипція також використовується в японській мові і потрібно запам'ятати правильні відповідники.

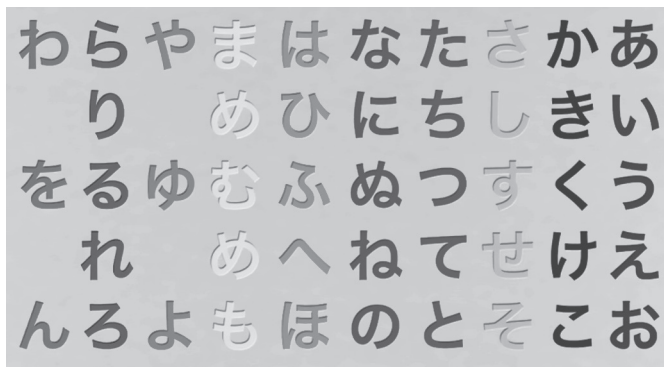
г) кожне відео демонструє один ряд абетки хірагани (наприклад, ряд さ sa, до якого входять склади: さ sa し shi す su се se そ so). Крім запам'ятовування складів, ця пісня також спрямована на навчання лексичних одиниць, що починаються з цих складів (наприклад, склад さ sa представлено словами, у яких він стоїть на початку: さる saru мавпа, さか saka схил, さかな sakana риба).

<https://www.youtube.com/watch?v=zZ5BtbnZOUo>

г) відеокліп, призначений для паралельного вивчення абетки хірагани та лексичних одиниць, на кшталт попереднього, однак подання матеріалу дещо різниться, що чітко виражено його структу-

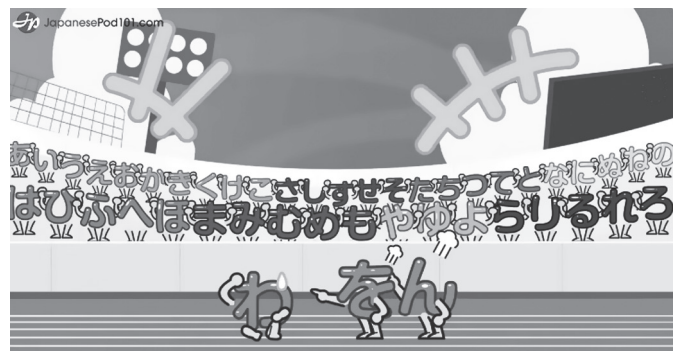
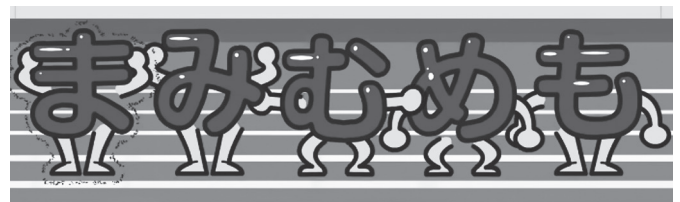
рою: 1) кожен знак абетки подається й озвучується під мелодію окремо зі словом, яке починається з цього знака, що ілюструється дотичною картинкою (наприклад, あ a ... あめ ame дощ) та підкріплюється латиницею; 2) після представлення складів ряду весь ряд демонструється на екрані (あいうえお a i u e o). Відео завершується демонстрацією всієї абетки хірагани. Такий спосіб подання матеріалу допомагає не лише опанувати абетку, а й вивчити нову лексику, чому сприяє її унаочнення – картинки й анімація.

<https://www.youtube.com/watch?v=5SI9laFVij4> ひらがな 50音のうた【Japanese Hiragana Alphabet Song ~aiueo~】あいうえお 子供の歌

Спеціально дібрана мелодія та візуалізація, повторення представленого матеріалу сприяють кращому його запам'ятовуванню, оскільки створюється візуальний образ виучуваної лексичної одиниці, що також допомагає тренувати мовленнєву здогадку. Ці відеокліпи є змішаними з погляду кількості об'єктів навчання, адже водночас здійснюється навчання техніки письма (ряду абетки) та лексики, що містить склади виучуваного ряду. До того ж, є змога запам'ятати правильну вимову (наголос) лексем, представлених у відео.

д) відеокліп, у якому демонструються всі ряди хірагани відповідно до сюжету:

<https://www.youtube.com/watch?v=PE7sW2KoiGI>

Сюжет передбачає, що кожен ряд абетки представлено як групу спортсменів, які беруть участь у змаганнях на Олімпіаді з легкої атлетики, що зумовлює таку структуру подання матеріалу: 1) представлення рядів хірагани як прохід груп спортсменів з прапорами своїх країн, а також окремими групами (при цьому знаки озвучуються, написання ж латиницею тут відсутнє); 2) повторення складів кожного ряду представлено як розминку спортсменів; 3) на завершення повторення складів кожного ряду з прискореною швидкістю представлено як змагання атлетів (спринтерський біг). Такий спосіб подання знаків абетки є досить ефективним, оскільки поліпшує запам'ятовування знаків, а також порядку розташування рядів завдяки вдало дібраному сюжету. Цей приклад вважаємо рідкісним з-поміж відеокліпів, спрямованих на навчання техніки письма, абеток зокрема.

Отже, з-поміж відеокліпів, спрямованих на навчання японських абеток, є відео, що представляють матеріал: 1) повністю (рядами) (3.1. а, б); 2) блоками (рядами складів) (3.2. б, г, д); 3) кожен склад окремо (3.2. г). До того ж, з-поміж цих відео ми виокремлюємо такі, що

спрямовані на навчання окремого ряду абетки (3.2. г) на протизагу тим, де абетка подається повністю. Зауважимо, що частина відеокліпів з навчання абеток також містить певні лексичні одиниці, представлені у взаємозв'язку з певним складом абетки. Отже, класифікуємо їх як змішані, оскільки їхніми цілями є навчання техніки письма й лексики (3.2.г, г), на протизагу тим, що зорієнтовані на навчання лише абеток (3.2. а, б, в, д).

У такий спосіб проаналізовані вище відеокліпи ілюструють різні підходи до подання цього навчального матеріалу.

3.2.

<https://youtube.com/watch?v=J9m7ceI7gqU&feature=share>

Вивчення ієрогліфів передбачає вивчення їхніх ключових елементів або ключів. Для запам'ятовування ключів у цьому разі пропонується повноцінна пісня “部首のうた / Bushu no uta” – історія-розповідь про виникнення ієрогліфів у Китаї, а також про те, що деякі ієрогліфи мають однакові елементи (маються на увазі ключові елементи), та водночас пісня-рекомендація, як можна запам'ятовувати ієрогліфи. На наш погляд, без цієї передісторії тема ієрогліфічних ключів сприймалася б дещо нудно. Отже, у відео демонструються найпоширеніші ключові елементи з їхніми назвами, групи ієрогліфів з однаковим ключовим елементом та

власне назви цих ключів, які також містять елемент, що вказує на місце їх розташування в самому ієрогліфі (наприклад, 糸 / *ito*hen ключ “нитка” (*hen* показує, що цей елемент розташовується ліворуч) або 口 / *kunigamae* ключ “коробка” (*gamae* показує, що цей елемент охоплює весь ієрогліф) – цьому присвячено окрему частину відео. Нижні читання ієрогліфів, які є повноцінними словами на відміну від верхніх читань, що є морфемами, озвучуються. У такий спосіб водночас відбувається навчання лексики та техніки письма. Наприклад: 住む / *sumi* жити, 側 / *soba* поруч, 体 / *karada* тіло, ключовий елемент, що їх об'єднує – 亻 (*ninben*) ключ “людина”. Також деякі групи ієрогліфів подаються у взаємозв'язку не лише за ключовим елементом, а й за змістом, що допомагає їх краще запам'ятати: наприклад, 金 / *kin* золото 銀 / *gin* срібло, 銅 / *dou* мідь об'єднані ключовим елементом 金 (*kanehen* (метал), що, як ілюструють приклади, міститься в ієрогліфах на позначення різних видів металів, тобто зумовлює їхні значення (цей ключовий елемент допомагає здогадатися, що йдеться про метал). Як ще один цікавий варіант запам'ятовування ієрогліфів з однаковим ключовим елементом пропонується створити речення з цих слів: наприклад, ієрогліфи, що мають спільний ключовий елемент 言 (*gonben*) 話 / *hanashi* розповідь, 読む / *yomu* читати, 詩 / *shi* вірш об'єднані у фразу 話を読んで詩を書いた (*hanashi wo yonde shi wo kaita* / прочитавши оповідання, написав вірш), яка допомагає краще запам'ятати ці ієрогліфи. Також цікавим є випадок, коли ієрогліф є поєднанням ключових елементів, найчастішими з яких є такі: а) лівий ключовий елемент + правий ключовий елемент (頭 голова, 秋 осінь); б) верхній ключовий елемент + нижній ключовий елемент (宇 космос; 集 збирати / збиратися). Тож вивчення таких ієрогліфів також сприяє кращому запам'ятовуванню ключових елементів, які, зі свого боку, допомагають краще розуміти зміст самого ієрогліфа.

Отже, вивчення ключових елементів ієрогліфів є важливим етапом в опануванні ієрогліфічного письма, чому сприяє найкращим чином цікаве подання матеріалу.

3.3.

https://www.youtube.com/watch?v=SMB0eX7U_EQ

Освітньо-розважальні відеокліпи, спрямовані на вивчення базових ієрогліфів (на початковому рівні навчання), здебільшого зорієнтовані на японських молодших школярів, проте ці відео також можна використовувати під час навчання японської мови студентів початкового рівня. Ієрогліф подається з верхніми та нижніми читаннями і відразу надаються приклади речень, де використовуються ці слова (словосполучення з верхнім читанням ієрогліфа та фраза з повнозначним словом (нижнє читання ієрогліфа)). Наприклад, ієрогліф 円い (まるい (нижнє читання; круглий) /エン (верхнє читання; ієна (японська грошова одиниця)), приклади верхнього і нижнього читання якого подаються в одному реченні, що сприяє кращому їх запам'ятовуванню: 円いさらーまいなんと五千元 / **Marui** sara ichimai nanto gosen'en / **Кругла** тарілка коштує аж 5000 ієн!

Як і в попередньому відео, тут спосіб запам'ятовування спирається на асоціації (створення речення, щоб об'єднати читання ієрогліфа в єдине ціле), що можна використовувати й на інших рівнях вивчення японського письма. До того ж матеріал подається з музичним супроводом як елементом едьютейнменту.

3.4.

<https://youtu.be/7pHleeYrdE0>

В освітньо-розважальних відеокліпах для кращого запам'ятовування складних ієрогліфів, що складаються з багатьох рисок, матеріал подається по-особливому, що ми рекомендуємо для ознайомлення студентам середнього / просунутого рівнів. Такий спосіб досить специфічний, адже його автор, японський гуморист Шіномія Акіра, про-

понує свої звукові асоціації, які йому допомогли запам'ятати складні ієрогліфи з великою кількістю рисок. Кожну риску автор “співає” під музику, назвавши її певним словом. Ці слова можуть описувати окремі елементи цього ієрогліфа, що є самостійними ієрогліфами (вказується їх нижнє читання, яке є повнозначним словом, або верхнє читання – для створення кращого ритму) або ключовими елементами (може вказуватися їхня назва), а в окремих випадках вони схожі на ономастичні (слова, що описують звуки, стани). У цьому випадку вони описують форму риси ієрогліфа та є суто авторськими витворами. Незважаючи на це, складний ієрогліфічний матеріал сприймається краще, оскільки представлення його у вигляді пісні з авторським текстом є досить оригінальним. До того ж подається читання самого ієрогліфа або складного ієрогліфічного сполучення, і порівняння його / їх справжнього звучання з ономастичним текстом для запам'ятовування їхньої форми є дуже цікавим.

Проілюструємо це на прикладі ієрогліфічних сполучень 薔薇, що має читання ばら / bara (троянда), та 颯爽 さっそう / sassou (батьорий, батьоро). Процес написання вищезгаданих ієрогліфічних сполучень автор цього відео озвучує так:

• クサツチジンジンカイクサビーイー / *kusa tsuchi jin jin kai kusa bi: i:*. Уважно розглянувши ієрогліфи, розуміємо, що все логічно: так, перший ієрогліф 薔 містить такі елементи, як 艹 kusa (назва ключового елемента “трава”), 土 tsuchi (назва ключового елемента “земля”), а також нижнє читання ієрогліфа 土 “земля”), 人 jin (верхнє читання ієрогліфа 人 “людина”), 人 jin (верхнє читання ієрогліфа 人 “людина”), 回 kai (верхнє читання ієрогліфа 回 “обертати / обертатися / оберт / раз”). Другий ієрогліф цього сполучення 薇 містить такі елементи, як 艹 kusa (назва ключового елемента “трава”); 微 bi верхнє читання ієрогліфа “делікатний, витончений”, який має ще один варіант написання 微 з елементом 一 (ichi), тому в пісні цей аспект підкреслюється словом i: (як скорочення “ichi” – для ритму);

• 颯爽 さっそう / sassou (батьорий) озвучується як タチカゼメメメダーイ / *tachi kaze me me me da:i*. Перший ієрогліф 颯 складається з двох ключових елементів, які також є ієрогліфами і вимовляються відповідно: 立 tachi (стояти), 風 kaze (вітер). Другий ієрогліф 爽 як свої складники має елемент, що нагадує знак メ / me катакани, тому відповідно озвучується (4 рази). Останній елемент – ієрогліф 大 великий, верхнє читання якого 大 / dai.

У наведених вище прикладах ми помітили, що складники ієрогліфів не завжди вимовляються в тій послідовності, у якій вони записуються, причиною чого є створення особливого ритму, тому іноді автор змінює місця складників у звуковому варіанті.

У процесі сприйняття цих ієрогліфів на слух можуть виникнути певні труднощі під час їх відтворення на письмі. З-поміж них виокремимо такі: 1) недостатнє знання ієрогліфів, що є компонентами складних ієрогліфів (їхніх верхніх і нижніх читань зокрема); 2) омонімічність верхніх читань ієрогліфів, що ускладнює сприймання на слух (багато ієрогліфів мають однакові верхні читання); 3) порушення послідовності написання складників (зادля створення ритму, як ми зазначили вище). Тому візуалізація контенту значно поліпшує розуміння та запам'ятовування ієрогліфів.

Крім такого алгоритму читання ієрогліфів, автор пропонує зворотню схему, тобто записування ієрогліфів на основі їхніх озвучених складників:

- キリンリン / *kirin rin* → 森林 (*shinrin* ліс, діброва). Це ієрогліфічне сполучення читається *shinrin*, проте озвучення здійснено, виходячи з елементів ієрогліфів: перший ієрогліф у своєму складі має такий ключовий елемент і самостійний ієрогліф водночас 木 / *ki* дерево, а також ієрогліф 林 (ліс), який має верхнє читання リン / *rin*. Другий ієрогліф є вже згаданим ієрогліфом 林 (ліс) з верхнім читанням リン / *rin*. Тож всі елементи мають таке звучання;

- ロロロノリ / *rororo nori* → 品川 (*Shinagawa*, Шінагава, район у Токіо). У цьому випадку простежуються прості асоціації: перший ієрогліф складається з трьох елементів, які можна співвіднести зі знаком катакани ロ / *ro*. Другий ієрогліф автор також розшифрував, проасоціювавши його частини зі знаками катакани ノ / *no* (ліворуч) та リ / *ri* (праворуч).

Ці звукові асоціації автор співає по декілька разів, перед тим, як на екрані з'являється описуваний ієрогліф, що дає змогу дати студентам завдання визначити, про який ієрогліф йдеться.

Автор цього відео визначив його як “歌ネタ” / *uta neta*, що можна розуміти в цьому контексті як “розважальна пісня” (歌を元にしてある芸事). На наш погляд, розглянутий вище прийом досить цікавий не лише з погляду наявності розважального компонента, а й з погляду запам'ятовування ієрогліфів, їхніх елементів, що ґрунтується на знанні ключових елементів, верхніх і нижніх читань ієрогліфів, що є складниками, знаків абеток, адже в такий спосіб розвиваються фантазія та здатність до створення асоціацій (асоціативне мислення) шляхом добирання певного ономапоетизму, що описує ризику ієрогліфа, або асоціація ієрогліфа з певними елементами, які візуально можна виокремити, а за правилами написання їх як таких немає (наприклад, в ієрогліфічному сполученні 梅田 / *Umeda* Умеда (район в м. Осака), що дається в цьому відео, автор представляє ієрогліф 田 як ロロロロ / *ro ro ro ro*, хоча за правилами ми не записуємо окремо ці знаки катакани ロ, проте візуально виглядає так, ніби цей ієрогліф складається з чотирьох ロ).

Освітньо-розважальні відеокліпи змішаного типу

Ми вважаємо відео змішаним, якщо відеокліп має кілька цілей навчання: лексика + техніка письма (ієрогліфічне написання), лексика + граматики, лексика + граматики + техніка письма (ієрогліфічне написання). Якщо ж як головну акцентовано одну мету, таке відео можна віднести до певного виду – орієнтоване на навчання лексики / орієнтоване на навчання граматики тощо (докладніше див. відео в п. 1).

Проаналізовані вище відео відповідно довізуального пред'явлення матеріалу поділяємо на такі групи:

1) відео, у яких навчальний матеріал подається з певною сюжетною лінією, унаслідок чого є своєрідною історією від початку до кінця (мультфільм). Наприклад, навчально-розважальний відеокліп для навчання базової розмови на основі етикетних фраз з п. 1.4 в, відео з п. 2 а, б, де подається граматичний матеріал про лічильні суфікси ひき *Hiki* / ほん *Hon*, а також відео 3.1 д, у якому представлено хірагану;

2) а) відео, у яких навчальний матеріал подається блоками, проте в кожному блоці простежується своя сюжетна лінія, тобто відео складається з кількох міні-історій / мультфільмів (наприклад, відео 1.1 ж, метою якого є навчання японських кольорів, ієрогліфічне написання котрих представлено у вигляді короткої історії, та відео з п. 1.5 б, яке являє собою навчально-розважальний відеокліп, у якому подаються назви японських префектур у взаємозв'язку з культурологічною інформацією (приміром, якими стравами, погодними умовами, легендами тощо відома певна префектура), що можна розглядати як коротку історію); також до цієї категорії можна віднести відео з п. 1.4 а, б (навчання етикетних фраз у взаємозв'язку з ситуацією (1.4 а) та парних етикетних фраз (1.4 б));

б) відео, у яких матеріал подається блоками, проте кожний блок являє собою інформацію, представлену у вигляді схем, правил, прикладів (граматичних, лексичних), тобто не є окремою історією, оскільки не має сюжету (наприклад, відео з п. 1.1 (крім 1.1 ж; навчання лексики), п. 2 в (навчання лічильних суфіксів), п. 2 г, г, д, е (навчання граматичних форм – пасиву, ввічливих форм, заперечної форми предикативного прикметника), п. 3.1 (крім 3.1 д; навчання абеток хірагани та катакани) тощо).

Отже, відповідно до наведеної вище класифікації відео з п. 1 та п. 2 а, містять більше елементів едьютейнменту (відео, що являє собою певну історію або низку історій з сюжетом та музичний / пісенний супровід), тому бачаться більш ефективними. У п. 2 б немає історії з сюжетом, тому засобом едьютейнменту є візуалізація навчального матеріалу на екрані в музичному / пісенному супроводі іноді з додаванням картинок (п. 1.6 а) – навчання фразеологічних звор-

тів), анімації (п. 1.6 б – навчання прислів'їв; причому анімована картинка є однаковою для всіх представлених прислів'їв) чи скріншотів з мультфільмів (наприклад, 2 г – навчання граматичної форми て形 *-te kei* зі скріншотами епізодів мультфільму “Мій сусід Тоторо”). До першої групи здебільшого належать відео, орієнтовані на навчання лексики, до другої категорії – відео, орієнтовані на навчання граматики та техніки письма. Таке розмежування зумовлене тим, що створити асоціативну історію навколо поняття, яке позначає лексична одиниця (повнозначне слово), набагато легше, ніж створити сюжет навколо певної граматичної форми (яка, на відміну від повнозначного слова, є допоміжним інструментом, що надає слову певного відтінку значення) або ієрогліфічного ключа (що є елементом / частиною ієрогліфа) / знака абетки (що має більш абстрактну форму, ніж ієрогліф (*ієрогліфи іноді можна пояснити, створивши історію, виходячи з їхніх елементів)).

Проаналізовані вище відео ми також поділяємо на такі групи відповідно до аудіального пред'явлення матеріалу:

1) відео у яких спеціально дібрано мелодію саме для подання конкретного матеріалу в пісенному вигляді (таких відео більшість);

2) відео, у яких використовується мелодія відомої / популярної пісні з мультфільму або певної музичної групи чи виконавця (можуть бути як японські, так і іноземні). Прикладами є відео з п. 1.1 г – основою слугує пісня відомої британської групи The Beatles “Ob-La-Di, Ob-La-Da”), 1.1 е – пісня 「 TOKYO 2020 応援ソング」 / TOKYO 2020 *ouen songu*, написана на підтримку Токійських олімпійських ігор 2020 року), 2 г – пісня з японського аніме “Мій сусід Тоторо”, 2 д – пісня “おどるポンポコリン” (“*Odoru Pompokolin*”) японської поп-групи “B. B. Queens”, що також була фінальною піснею в аніме “Chibi Maruko-chan”.

Отже, у відео першої групи використовується мнемонічна пісня 覚え歌 *oboeta*, у відео другої групи – пісня 替え歌 *kaeuta*, що є різновидом 覚え歌 *oboeta*. Проаналізувавши освітньо-розважальні відеокліпи, ми виявили таку тенденцію (див. табл. 1): використання як аудіосупроводу мнемонічної пісні на основі відомої мелодії 替え歌 *kaeuta* притаманне тим відео, які не мають цілісної сюжетної лінії, тобто не є мініісторією / мультфільмом, у яких інформація подається блоками та у вигляді схем / правил / прикладів. На нашу думку, це своєрідна компенсація того, що відеоряд у цих відео не є надто цікавим / розважальним, тож така пісня додає елементу розваги. Ураховуючи те, що пісня може бути відома студентам, вона викликати певні асоціації, які сприятимуть кращому засвоєнню навчального матеріалу. Тож завдяки такому переспіву відома / популярна пісня пов'язується з вивченим матеріалом. При цьому мнемонічна пісня 覚え歌 *oboeta* та її різновид 替え

歌 *kaeuta* можуть бути аудіосупроводом і до першої, і до другої групи відеокліпів.

Таблиця 1

Кореляція візуального ряду відеокліпу з його аудіосупроводом

Тип відеокліпу з візуального погляду	Тип аудіосупроводу
Відеокліпи з сюжетною лінією (як окрема історія / мультфільм або низка історій / мультфільмів, об'єднаних однією темою)	мнемонічна пісня 覚え歌 <i>oboeta</i>
Відеокліпи без сюжетної лінії (інформація подається блоками у вигляді схем / правил / прикладів)	мнемонічна пісня 替え歌 <i>kaeuta</i> на основі відомої / популярної мелодії

Висновки. Таким чином, ураховуючи наведені вище теорії впливу відеокліпів на розумову діяльність студентів, відеокліп, як поєднання тексту, відеоряду та музики, є засобом навчання, що має цінний освітній потенціал. Насамперед залучаються такі види розумових здібностей, як просторово-лінгвістичні, візуально-просторові, музично-ритмічні й емоційні, а також ліва та права півкулі головного мозку. Відеокліп може апелювати до таких трьох систем, як мозок рептилії, лімбічний мозок, неокортекс (за теорією П. Макліна), щоб розпізнати природу звука, емоційно зреагувати на сценки й музику у відеокліпі та інтелектуально їх оцінити. Також уможливорюється “керування” альфа й бета-хвилями з переведенням студентів з розслабленого стану (альфа-хвилі) до стану підвищеної уваги / готовності (бета-хвилі), як було описано Р. Берком (2009, с. 4). Беручи до уваги згадані способи, процес навчання обов'язково слід стимулювати.

Музичні мнемонічні прийоми сприяють кращому запам'ятовуванню інформації, ніж механічне запам'ятовування, особливо коли призначена для запам'ятовування інформація трансформується в пісню й уможливорює запам'ятовування матеріалу в певному порядку, що, наприклад, є важливим під час вивчення японських абеток (катакани та хірагани) або лексичних одиниць, коли мелодія допомагає згадати виучувані знаки та лексику, тобто спостерігається ефект поліпшення вербальної пам'яті зокрема.

Перевагами проаналізованих нами відеокліпів є:

1) тривалість – від однієї до п'яти хвилин, що не переобтяжує увагу й цілком відповідає особливості студентів нового покоління утримувати увагу не більше 20 хвилин;

2) освітньо-розважальні відеокліпи мають чітко окреслену, детально продуману структуру з сюжетною лінією або без неї – залежно від специфіки матеріалу, що вивчається;

3) цікаве й емоційне подання матеріалу як у звуковому аспекті (спеціально дібрані мелодія й ритміка, іноді як переспів відомої пісні (替え歌 *kaeuta* навчальна пісня на основі відомої / популярної мелодії) або реп, так і в зоровому аспекті (змістовно дотичний відеоряд (картинки, анімація (й окремого епізоду, і подання всього матеріалу у вигляді аніме, що має зв'язний / логічний сюжет), іноді з залученням героїв популярних аніме, наприклад, “Мій сусід Тоторо”) з візуально виділеними ключовими моментами (знаки абетки / ієрогліфи / фрази та ін.), що також є важливим для студентів нового покоління, оскільки через обидва канали сприйняття створюються звукові й зорові образи (усе поєднується в одному освітньо-розважальному відео); також акцентуємо наявність у низці відеокліпів караоке-ефекту (візуалізованої інформації (слово, фраза), що змінює колір у момент її озвучення), що залучає студентів безпосередньо до процесу вивчення й запам'ятовування навчального матеріалу, які співають його разом із виконавцем);

4) завдяки особливостям, описаним у попередньому пункті, відеокліпи як засоби едьютейнменту, значно поліпшують запам'ятовування лексичних одиниць, граматичних структур, знаків абеток й ієрогліфів, сприяючи одночасному досягненню кількох цілей, адже більшість відео є змішаними (за кількістю цілей / об'єктів навчання), тож під час перегляду одного освітньо-розважального відео студент може запам'ятати нові лексичні одиниці, граматичні структури, а також правильну вимову лексичних одиниць, фраз тощо;

5) кращому запам'ятовуванню сприяє те, що в низці відеокліпів основний матеріал повторюється двічі (подається на початку та в кінці блоку або ж повторюється кілька разів відразу), а також подаються контрастні (антонімічні) поняття;

6) змішані відеокліпи з погляду характеристики навчального матеріалу (наприклад, мовний матеріал (власні назви) подається разом з культурологічною інформацією) допомагають набути / розширити / поглибити знання студентів про особливості культури, етикету, побуту, традицій, світосприйняття японського народу. По суті, всі проаналізовані нами відео є змішаними з погляду подання матеріалу та каналів сприйняття (аудіальний і візуальний).

Окреслені переваги відеокліпів ілюструють сучасний підхід до навчання нового покоління студентів, яке надає перевагу здебільшого візуалізованій інформації та оптимістичному поданню навчального матеріалу.

Ми цілком погоджуємося з думкою багатьох дослідників (Berk, 2009; Бац, 2021; Максимова, 2019; Приходько, 2013, с. 622–623 та ін.), що залучення інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема мультимедійних засобів, до вивчення іноземної мови надає значні можливості для формування й розвитку

в студентів іноземної комунікативної компетентності, що є передумовою ефективного та мотивованого навчання й успішного опанування іноземною мовою. Мультимедійні, зокрема аудіовізуальні, засоби є водночас засобами едьютейнменту і мнемонічним прийомом. Цей взаємозв'язок має позитивний вплив на навчання іноземної мови. Застосування мнемотехніки й асоціацій, складника мнемотехніки, сприяє збереженню нової інформації в довгочасній пам'яті як основи формування в студентів-японістів лексичної компетентності. Адже, як зазначає Д. Островська (2012), збереження нового лексичного матеріалу саме в довгочасній пам'яті є підґрунтям для оперування лексикою протягом тривалого часу та легшого її пригадування (с. 205), що є дуже важливим у процесі вивчення іноземної мови.

Проаналізовані вище освітньо-розважальні відеокліпи на основі мнемонічної пісні 覚え歌 *oboeta* та її різновиду 替え歌 *kaeuta* вважаємо ефективними допоміжними засобами навчання японської лексики, граматики, техніки письма особливо на початковому рівні навчання. Водночас відео є засобами едьютейнменту, що допомагає зробити навчання цікавішим, а також сприяє кращому й міцнішому запам'ятовуванню навчального матеріалу на різних рівнях вивчення японської мови.

ЛІТЕРАТУРА

- Бац, А. С. (2021). Едьютейнмент як спосіб підвищення мотивації студентів у вивченні іноземної мови. *Вісник Національного технічного університету “ХПИ”. Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства*, 1, 52–57.
<https://bit.ly/3ZbQCfo> doi: 10.20998/2227-6890.2021.1.08
- Бігич, О. Б., Бориско, Н. Ф., Борецька Г. Е., Гапонова, С. В., Майер, Н. В., Ніколаєва, С. Ю., Олійник, Т. О., Писанко, М. Л., Сажко, Л. А., Склярєнко, Н. К., Смоліна, С. В., Устименко, О. М., Хоменко, Е. Г., Черниш, В. В., Шерстюк, О. М., & Шукліна, С. І. (2013). *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика*. Ленівт.
<http://surl.li/nmxnp>
- Бігич, О. Б., & Руснак, Д. А. (2019). Автентичні медіа-ресурси як засіб формування у майбутніх учителів французької мови міжкультурної комунікативної компетентності. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 70 (2), 165–179.
- Борисюк, О. Б. (2016). Використання аудіовізуальних засобів навчання в освітній системі України. *“Věda a technologie: krok do budoucnosti – 2016” • Díl 9. Pedagogika*, 71–73.
http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/7844/3/nt_2016_71-73.pdf
- Гуржій, А. М., Гуревич, Р. С., Коношевський, Л. Л., & Коношевський, О. Л. (2017). *Мультимедійні технології та засоби навчання: навчальний посібник*. (А. М. Гуржій, Ред.). Нілан-ЛТД.
- Іванченко, Л. О. (2009). Використання мультимедійних технологій у вивченні іноземної мови студентами (курсантами) коледжу. *Освіта. Технікуми. Коледжі*, 2, 44–45.
<http://oldconf.neasmo.org.ua/node/525>
- Комарницька, Т.К., & Комісаров, К.Ю. (2012). *Сучасна японська літературна мова: теоретичний курс* (Т.1). Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.

- Коростіль, Л. А. (2018). Покоління Z: пошук способів педагогічної взаємодії. *Народна освіта*, 1 (34), Розділ 4. https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5229
- Кузів, М., Нічко, О., & Белінська, І. (2022). Навчання комунікації за допомогою мультимедійних засобів на заняттях з іноземної мови. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: "Педагогічні науки"*, (1), 90–96. <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2022-1-90-96>
- Лавриненко, Т. П., & Туровська, Г. Д. (2013). Мультимедійні засоби та їх роль у вивченні іноземних мов. <http://surl.li/nnjld>
- Лещенко, Т. О., & Жовнір, М. М. (2023). Технологія едьютейнменту в навчальному процесі медичного ЗВО: доцільність упровадження й переваги. *Медична освіта за новими стандартами: виклики та інтеграція в міжнародний освітній простір: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю*, м. Полтава, 30 березня 2023 р., 141–143.
- Максимова, І. (2019). Переваги використання мультимедійної технології навчання іноземної мови в економічних закладах вищої освіти. <http://surl.li/nlfja>
- Михайліченко, М. В., & Рудик, Я. М. (2016). *Освітні технології: навчальний посібник*. ЦП "КОМПРИНТ".
- Наумова, Ю., & Демет'єва, Т. (2023). Едьютейнмент як сучасна технологія навчання японської мови (на прикладі використання пісень і веб-квесту). *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія "Педагогіка та Психологія"*, 38, 95–104. DOI: <https://doi.org/10.32589/2412-9283.38.2023.284568>
- Ножовнік, О. М. (2012). Досвід використання сучасних аудіовізуальних матеріалів з інтернет-ресурсу Youtube у практиці навчання іноземної мови для спеціального вжитку майбутніх фахівців із міжнародної економіки у вищій професійній школі. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, 12, 230–237.
- Островська, Д. (2012). Асоціація як одна зі складових мнемонічних принципів. *Мовні і концептуальні картини світу: Збірник статей*, 40, 201–206. <http://surl.li/nnkch>
- Приходько, Н. Г. (2013). Можливості використання інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні іншомовної комунікативної компетенції, с. 620–626. <http://surl.li/nnjmt>
- Сингаївський, В. В., & Гарєєва, Ф. М. (2020). Використання мультимедійних технологій у навчанні. *Людина у світі високих технологій: збірник праць XVIII Міжнародної молодіжної науково-практичної конференції "Історія розвитку науки, техніки та освіти"*, м. Київ, 23 квітня 2020 р., 190–192. <http://surl.li/nnjnm>
- Тинний, В. І. (2013). Використання інформаційно-комунікаційних технологій для набуття мовних компетенцій, с. 626–632. <http://surl.li/nnpjrk>
- Федоренко, Ю. П. (2008). Доцільність і особливості використання аудіо- і відеоматеріалів на уроках іноземної мови. <http://surl.li/nnpjqd>
- Халецька, Л. П. (2015). Пісня як мотиваційний фактор і засіб досягнення цілей навчання іноземної мови. *Шляхи подолання мовних та комунікативних бар'єрів: методика викладання гуманітарних дисциплін студентам немовних спеціальностей: збірник наукових праць*. (с. 321–327). Талком. <http://surl.li/nnkklx>
- Шапар, В. Б. (2004). *Психологічний тлумачний словник*. Прапор.
- Banic, Zorica, M. (2014). Edutainment at the higher education as an element for the learning success. In *Proceedings of 6th International Conference on Education and New Learning Technologies*, 7th-9th July 2014, Barcelona, Spain (pp. 4089–4097). <https://bit.ly/3WjY1aT>
- Barnes, Kassandra; Marateo, Raymond C.; and Ferris, S. Pixy (2007). Teaching and Learning with the Net Generation. *Innovate: Journal of Online Education*: Vol. 3: Iss. 4, Article 1. <https://nsuworks.nova.edu/innovate/vol3/iss4/1/>
- Berk, R. A. (2009). Multimedia teaching with video clips: TV, movies, YouTube, and mtvU in the college classroom. *International Journal of Technology in Teaching and Learning*, 5(1), 1–21.
- Ferreri, L., & Verga, L. (2016). Benefits of Music on Verbal Learning and Memory: How and When Does It Work? *Music Perception: An Interdisciplinary Journal*, 34 (2), 167–182. DOI: 10.1525/mp.2016.34.2.167
- Goleman, D. (1998). *Working with emotional intelligence*. Bantam Books.
- Konantz, Emily (2012). The Effects of Music on Memory for a Word List, *The Huron University College Journal of Learning and Motivation*: Vol. 50: Iss. 1, Article 4. <https://ir.lib.uwo.ca/hucjlm/vol50/iss1/4>
- Loureiro, Maria José, Loureiro, Ana, & Gerber, Hannah R. (2021). Handbook of Research on Global Education and the Impact of Institutional Policies on Educational Technologies. IGI Global. Education.
- Prensky, Marc (2001): Digital Natives, Digital Immigrants. <http://surl.li/lvfzo>
- VanVoorhis, C. (2002). Stat jingles: To sing or not to sing. *Teaching of Psychology*, 29, 3, 249–250.
- Wallace, W. T. (1994). Memory for music: Effect of melody on recall of text. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, 20 (6), 1471–1485. <https://doi.org/10.1037/0278-7393.20.6.1471>
- 日本語表現 / Японські вислови: <https://biz.trans-suite.jp/73118>

REFERENCES

- Bats, A. S. (2021). Eduteinment як спосіб підвищення мотивації студентів у вивченні іноземної мови. *Вісник Національного технічного університету "КНУ"*. Серія: *Актуальні проблеми розвитку українського суспільства*, 1, 52–57. <https://bit.ly/3ZbQCfo> doi: 10.20998/2227-6890.2021.1.08
- Bihych, O. B., Borysko, N. F., Boretska H. E., Haponova, S. V., Maier, N. V., Nikolaieva, S. Yu., Oliinyk, T. O., Pysanko, M. L., Sazhko, L. A., Skliarenko, N. K., Smolina, S. V., Ustymenko, O. M., Khomenko, E. H., Chernysh, V. V., Sherstiuk, O. M., & Shuklina, S. I. (2013). *Metodyka navchannia inozemnykh mov i kultur: teoriia i praktyka*. Lenvit. <http://surl.li/nmxnp>
- Bihych, O. B., & Rusnak, D. A. (2019). Avtentychni media-resursy yak zasib formuvannia u maibutnikh uchyteliv frantsuzkoi movy mizhkulturnoi komunikativnoi kompetentnosti. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia*, 70 (2), 165–179.
- Borysiuk, O. B. (2016). Vykorystannia audiovizualnykh zasobiv navchannia v osvittii systemi Ukrainy. «*Vzda a technologie: krok do budoucnosti – 2016*» • *Dil 9. Pedagogika*, 71–73. http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/7844/3/nt_2016_71-73.pdf
- Hurzhi, A. M., Hurevych, R. S., Konoshevskiy, L. L., & Konoshevskiy, O. L. (2017). *Multymediini tekhnologii ta zasoby navchannia : navchalnyi posibnyk*. (A. M. Hurzhii, Red.) Nilan-LTD.
- Ivanchenko, L. O. (2009). Vykorystannia multymediinykh tekhnologii u vyvchenni inozemnoi movy studentamy (kursantamy) koledzhu. *Osvita. Tekhnikumy. Koledzhi*, 2, 44–45. <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/525>
- Komarnytska, T.K., & Komisarov, K.Iu. (2012). *Suchasna yaponska literaturna mova: teoretychnyi kurs* (T.1). Kyiv: Vydavnychi dim Dmytra Buraho.
- Korostil, L. A. (2018). Pokolinnia Z: poshuk sposobiv pedahohichnoi vzaiemodii. *Narodna osvita*, 1 (34), Rozdil 4.

- https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5229
- Kuziv, M., Nychko, O., & Bielinska, I. (2022). Navchannia komunikatsii za dopomohou multymediinykh zasobiv na zaniattiakh z inozemnoi movy. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnogo universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho. Seriya: "Pedahohichni nauky"*, (1), 90–96. <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2022-1-90-96>
- Lavrynenko, T. P., & Turovska, H. D. (2013). Multymediini zasoby ta yikh rol u vyvchenni inozemnykh mov. <http://surl.li/nnjld>
- Leshchenko, T. O., & Zhovnir, M. M. (2023). Tekhnolohiia ediuteinmentu v navchalnomu protsesi medychnoho ZVO: dotsilnist uprovdzhennia y perevahy. *Medychna osvita za novymy standartamy: vyklyky ta intebratsiia v mizhnarodnyi osvittii prostir : materialy navch.-nauk. konf. z mizhnar. uchastiu*, m. Poltava, 30 bereznia 2023 r., 141–143.
- Maksymova, I. (2019). Perevahy vykorystannia multymediinoi tekhnolohii navchannia inozemnoi movy v ekonomichnykh zakladakh vyshchoi osvity. <http://surl.li/nlfja>
- Mykhailichenko, M. V., & Rudyk, Ya. M. (2016). *Osvitni tekhnolohii: navchalnyi posibnyk*. TsP "KOMPRYNT".
- Naumova, Yu., & Dementieva, T. (2023). Ediuteinment yak suchasna tekhnolohiia navchannia yaponskoï movy (na prykladi vykorystannia pisen i veb-kvestu). *Visnyk Kyivskoho natsionalnogo lnhvystychnoho universytetu. Seriya "Pedahohika ta Psykholohiia"*, 38, 95–104. DOI: <https://doi.org/10.32589/2412-9283.38.2023.284568>
- Nozhovnik, O. M. (2012). Dosvid vykorystannia suchasnykh audiovizualnykh materialiv z internet-resursu Youtube u praktytsi navchannia inozemnoi movy dlia spetsialnogo vzhytku maibutnikh fakhivtsiv iz mizhnarodnoi ekonomiky u vyshchii profesiinii shkoli. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka*, 12, 230–237.
- Ostrovska, D. (2012). Asotsiatsiia yak odna zi skladovykh mnemonichnykh pryntsyypiv. *Movni i kontseptualni kartyny svitu: Zbirnyk statei*, 40, 201–206. <http://surl.li/nnkch>
- Prykhodko, N. H. (2013). Mozhyvosti vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u formuvanni inshomovnoi komunikatyvnoi kompetensii, s. 620–626. <http://surl.li/nnjmt>
- Synhaivskiy, V. V., & Harieieva, F. M. (2020). Vykorystannia multymediinykh tekhnolohii u navchanni. *Liudyna u sviti vysokykh tekhnolohii: zbirnyk prats XVIII Mizhnarodnoi molodizhnoi naukovopraktychnoi konferentsii "Istoriia rozvytku nauky, tekhniky ta osvity"*, m. Kyiv, 23 kvitnia 2020 r., 190–192. <http://surl.li/njnjm>
- Tynnyi, V. I. (2013). Vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii dlia nabuttia movnykh kompetensii, s. 626–632. <http://surl.li/nmjpk>
- Fedorenko, Yu. P. (2008). Dotsilnist i osoblyvosti vykorystannia audio- i videomaterialiv na urokakh inozemnoi movy. <http://surl.li/nnjqd>
- Khaletska, L. P. (2015). Pisnia yak motyvatsiinyi faktor i zasib dosiahnennia tsilei navchannia inozemnoi movy. *Shliakhy podolannia movnykh ta komunikatyvnykh barieriv: metodyka vykladannia humanitarnykh dystsyplin studentam nemovnykh spetsialnostei: zbirnyk naukovykh prats*. (s. 321–327). Talkom. <http://surl.li/nnkix>
- Shapar, V. B. (2004). *Psykhologichnyi tлумачnyi slovnyk*. Prapor.
- Banic, Zorica, M. (2014). Edutainment at the higher education as an element for the learning success. In *Proceedings of 6th International Conference on Education and New Learning Technologies*, 7th-9th July 2014, Barcelona, Spain (pp. 4089–4097). <https://bit.ly/3WjY1aT>
- Barnes, Cassandra; Marateo, Raymond C.; and Ferris, S. Pixy (2007). Teaching and Learning with the Net Generation. *Innovate: Journal of Online Education*: Vol. 3: Iss. 4, Article 1. <https://nsuworks.nova.edu/innovate/vol3/iss4/1/>
- Berk, R. A. (2009). Multimedia teaching with video clips: TV, movies, YouTube, and mtvU in the college classroom. *International Journal of Technology in Teaching and Learning*, 5(1), 1–21.
- Ferreri, L., & Verga, L. (2016). Benefits of Music on Verbal Learning and Memory: How and When Does It Work? *Music Perception: An Interdisciplinary Journal*, 34 (2), 167–182. DOI: 10.1525/mp.2016.34.2.167
- Goleman, D. (1998). *Working with emotional intelligence*. Bantam Books.
- Konantz, Emily (2012). The Effects of Music on Memory for a Word List, *The Huron University College Journal of Learning and Motivation*: Vol. 50: Iss. 1, Article 4. <https://ir.lib.uwo.ca/hucjlm/vol50/iss1/4>
- Loureiro, Maria José, Loureiro, Ana, & Gerber, Hannah R. (2021). Handbook of Research on Global Education and the Impact of Institutional Policies on Educational Technologies. IGI Global. Education.
- Prensky, Marc (2001): Digital Natives, Digital Immigrants. <http://surl.li/lvfzo>
- VanVoorhis, C. (2002). Stat jingles: To sing or not to sing. *Teaching of Psychology*, 29, 3, 249–250.
- Wallace, W. T. (1994). Memory for music: Effect of melody on recall of text. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, 20 (6), 1471–1485. <https://doi.org/10.1037/0278-7393.20.6.1471>
- 日本語表現 / Японські вислови: <https://biz.trans-suite.jp/73118>

Отримано 16.11.23